

Kees van der Spek

Beroep: avonturier

De Fontein

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
1 Pakketbezorger tijdens een burgeroorlog	15
2 De geheim agent en de roze penis	31
3 Wat doet John Williams nou?	37
4 Gered door de geheime dienst	43
5 De hand van God	51
6 Gered uit de handen van de Japanse maffia	67
7 De brief van Adolf Hitler	79
8 De Australische politie een loer gedraaid	89
9 Het magische blauwe dak	97
10 Op de vlucht voor persmuskieten	111
11 Ooggetuige van een gijzeling	121
12 Voodoo priester ontmaskerd	137
13 Camera stopt op het moment suprême	143
14 Vliegende kraaien vangen veel	157
15 Chinese criminelen bestolen	165
16 Vrienden met de ambassadeur van Algerije	177
17 De poppen van de Commissarisweg	191

18 Monday de held	199
19 Voor 250 dollar Amerikaans staatsburger	209
20 In het hol van de leeuw	217

Voorwoord

Kijk, het zit zo. Ik beleef eenvoudig te veel avonturen om ze niet met jullie te delen. Dat klinkt nogal aanmatigend, maar het is, vrees ik, gewoon de waarheid.

Mijn ontembare zucht naar avontuur ontwikkelde zich al op jonge leeftijd. Het is me van kindsbeen af met de paplepel ingegoten. Mijn ouders ontmoetten elkaar begin jaren zestig in de Zwitserse stad Schaffhausen, waar mijn vader stage liep als technisch tekenaar en mijn moeder vakantiewerk deed als kamermeisje in een hotel. Op de lokale radio had mijn vader een oproep gehoord voor vrijwilligers die wilden helpen met het opzetten van een christelijke kibboets in Israël.

Dat leek hem wel wat en hij vond in mijn moeder een avontuurlijk ingestelde partner. Het tweetal reisde naar Nederland, waar naar goed christelijk gebruik eerst getrouwd werd. Daarna kocht het kersverse stel van de in Zwitserland gespaarde francs een VW-kevertje en reed daarmee – we schrijven 1962 – helemaal naar Israël. Een avontuur van jewelste, zeker in die tijd. In 1964 werd ik in het ziekenhuis van Nazareth geboren.

Mijn wiegje stond in een uiterst gammele barak in kibboets Nes Ammim in de buurt van het noordelijk gelegen stadje Naharia. De poten van het wiegje stonden in kommetjes water, zodat er geen schorpioenen omhoog konden kruipen.

Zo begon het dus allemaal.

Via Duitsland en Nederland belandden we (ik had inmiddels drie zussen) in 1976 in Suriname, waar mijn vader als econoom op het planbureau in Paramaribo werkte, uitgezonden door het Nederlandse ministerie van Ontwikkelingssamenwerking. Als twaalfjarige begon ik daar aan mijn middelbare school, het Vrije Atheneum aan de Commewijnestraat. Tropenrooster, dus alleen 's ochtends school, inclusief de zaterdag.

De Surinaamse middagen sleet ik vrijwel zonder uitzondering op het vliegveld Zorg en Hoop, op amper 300 meter van ons huis: een klein airstripje waar alleen propellervliegtuigen konden landen en opstijgen. Een van de gebruikers van dit vliegveld was en is nog steeds de MAF, een soort Flying Doctors die onder meer noodvluchten uitvoeren op het binnenland om daar met spoed zieke inheemsen uit de afgelegen dorpjes naar het ziekenhuis in Paramaribo te vervoeren. Suriname – waarvan algemeen wordt aangenomen dat dit het meest beboste land ter wereld is – kent weinig wegen. Veel binnenlandse nederzettingen hebben daarom een vliegveldje in de vorm van een platgebrand, geëgaliseerd stukje oerwoud.

Het moge duidelijk zijn dat mijn focus gedurende de drie jaar dat ik in Paramaribo woonde volledig lag op in het gevele komen bij de uiterst stoere Amerikaanse piloten van de MAF:

Terry, Buddy en Paul. Ze waren mijn grote helden. Ik was altijd bereid om even te helpen poetsen, of een van de drie Cessna's 206 en 207 aan te duwen, en het lukte me om zo aardig gevonden te worden dat ik steeds vaker werd meegevraagd. Op een gegeven moment was ik als jochie van dertien, veertien jaar oud onderdeel van het meubilair in en rond de hangar van de MAF geworden, en wel zodanig dat ik zo'n driemaal per week meevloog. *'Kees, we have an emergency call from Tepoe. I need a co-pilot. Are you available?'*

Zo werden nieuwe impulsen toegevoegd aan mijn inmiddels flink gestimuleerde hang naar avontuur. Ik mocht in die tijd een week in Kwamalasamoetoe logeren, een van de meest afgelegen indianendorpen van het land, op zo'n 50 kilometer van de Braziliaanse grens, diep in het zuidwesten van Suriname. Ik sliep in een hangmat onder een dak van palmtakken, ging mee op jacht, at brulaap en dronk kasiri uit een kalebas om de malariapillen weg te spoelen. (Kasiri is een drank bereid uit door oude vrouwen gekauwde en uitgespuugde cassavebrokken die vervolgens gaan gisten.)

In 1979 verhuisde het gezin Van der Spek naar Burundi, in Centraal-Afrika. Tot op de dag van vandaag is dat officieel het armste land op aarde. Ik bezocht daar tot mijn zeventiende de Ecole Autonome Belge, een Belgische variant van het vwo. Ook in Bujumbura, de stad waar we woonden, was het avontuur nooit ver weg. Wat te denken van onze roekeloze zondagen op het Tanganyika-meer? Als ontluikende puber had ik mijn oog laten vallen op de mooie Ann, een Belgische medescholiere wier oudere broer een speedboot bezat. In de week-

ends gingen we niet zelden met een krat bier het enorme, 600 kilometer lange meer op en scheerden dan op waterski's gevaarlijk dicht langs de nijlpaarden bij de oever. Ook schoten we met harpoenen een lokale variant van onze paling.

En dan de gedenkwaardige klim van de Mbosa, een berg niet ver van Bujumbura. Met een stuk of tien leerlingen hadden we het idee opgevat deze berg te bedwingen. Tentjes mee, proviand in de rugzakken en daar gingen we. Meteen aan de voet van de berg boden enkele Burundese mannen zich aan om (uiteraard tegen betaling) onze spullen te dragen. We stemden in en begonnen aan de lange klim. Aan het einde van die middag, halverwege de weg naar de top, wilden we ons kamp opslaan voor de nacht. We stopten bij een klein dorpje en na enig overleg tussen onze dragers en de dorpsbewoners werd overeengekomen dat we in de plaatselijke kerk mochten slapen. Tussen de houten banken rolden we onze slaapzakken uit, ik de mijne uiteraard dicht naast die van Ann.

De volgende morgen wilden we verder, maar toen een van ons de kerkdeuren opende, stond daar een groep mannen ons op te wachten, dreigend met kapmessen. Ze eisten al ons geld en een deel van onze spullen. Die hebben we uiteraard gedwee afgegeven. Berooid kwamen we die dag thuis. Gek genoeg herinner ik me niet dat mijn ouders erg geschokt waren door deze gebeurtenis. Eigenlijk is dat een soort rode draad door mijn jeugd: er werd nauwelijks bezorgd gereageerd op bijzondere, soms ronduit gevaarlijke situaties.

Ook niet toen ik eens onderweg naar buurland Rwanda zeker tien wurmen uit mijn gezicht drukte. Ik dacht dat het puistjes waren, maar kennelijk was ik de dag ervoor door een

of ander insect gestoken dat eitjes onder mijn huid had gelegd. ‘Gooi maar uit het raam,’ hoor ik mijn totaal niet bezorgde moeder nog zeggen. Het werd als te onbeduidend gezien om er de auto helemaal voor aan de kant te zetten, laat staan om ervoor langs een dokter te gaan.

Al vrij jong realiseerde ik me zeer bewust dat bijzondere dingen meemaken een zeer grote aantrekkingskracht op me uitoefent. Dat ik die gebeurtenissen en belevenissen op het moment dat ze plaatsvinden al moest koesteren, om ze zo telkens per stuk te conserveren, als een verzameling kostbare artefacten in de steeds groeiende rij vitrines van het museum van mijn leven. De eerste keer dat ik dit proces gewaarwerd, dus dat ik bewust een gebeurtenis op het moment zelf als het ware met witte handschoentjes voorzichtig in een etalage tilde, was rond 1980 in Burundi.

Ik ben zestien en rijd op mijn brommer naar de Rusizi, de grensrivier met buurland Zaïre. Er woont daar geen mens. Ik zet mijn brommer op de standaard en loop van de weg af langs de rechteroever richting het Tanganyika-meer, waar de Rusizi in uitmondt. Na amper 100 meter kom ik uit een bocht in de rivier en voor mij ontvouwt zich een tafereel uit een natuurfilm. Ik stop en kniel als David Attenborough in bijna religieus ontzag neer op het gras. Voor me is de rivier, met een zandbank in het midden. Ik zie nijlpaarden en krokodillen op enkele tientallen meters afstand. Bij een reeks gaten in een steile bedding aan de overkant zwermen felgekleurde geel-en-rode vogels in en uit. ‘Dit mag ik nooit vergeten. Hier moet ik nú van genieten.’ Ik hoor het mezelf nog zachtjes prevelen.

En zo ben ik dat blijven doen, tot op de dag van vandaag. Avonturen beleven en 'belevenis-schatten' verzamelen is mijn werk geworden.

Kortgeleden sprak ik iemand die iets met aandelenhandel doet op de beurs. Eigen onderneming, drie dozijn mensen in dienst en de hele dag geld harken. Hij vertelde honderduit over hoe CO₂-rechten heel veel euro's opleveren en dat emissierechten in het algemeen nogal de bom zijn tegenwoordig. Hij reed de meeste dagen op en neer naar zijn kantoor in Amsterdam, maar vertelde ook steeds vaker gewoon 'lekker vanuit huis' te werken.

Vervolgens vroeg hij mij wat ik de afgelopen drie maanden eigenlijk had uitgespookt. Schuin links omhoogkijkend (daar zweeft immers naar het schijnt voor rechtshandigen de herinnering) antwoordde ik vrij monotoon: 'In Turkije een man opgespoord die bijna een kwart miljoen achterover had gedrukt. Een undercoveroperatie in een weeshuis in Mumbai. In het uiterste zuiden van Brazilië met hulp van een plaatselijke privé-detective een vrouwelijke Tinder-swindler ontmaskerd en in een vrij gevaarlijke buurt in Abidjan, in Ivoorkust, samen met de lokale politie een afperser gearresteerd.'

Redelijk verbijsterd keek de financiële duizendpoot me aan en zei: 'In drie maanden?!'

Mijn vrouw Annabelle kijkt hier niet meer van op (heeft ze ook nooit gedaan trouwens), maar ik maak me toch sterk dat de blik in de ogen van die beurshandelaar vrij exemplarisch is voor de reactie van de meeste normale mensen. Dus daarom dit boek over onze avonturen. Lang niet alles heeft in de tv-uitzendingen gezeten. Immers, je bent telkens een hele week op

pad voor een reportage en in één aflevering blijven daar slechts drieënveertig minuten van over.

Alle uithoeken van de wereld dus. Hachelijke situaties, levensgevaarlijke momenten en onverwachte wendingen. Soms ook ontzuochterende gebeurtenissen en hilarische toestanden die je in een film niet zou verwerken omdat ze te ongeloofwaardig zijn. Maar het is allemaal echt gebeurd. Lees het maar in deze volstrekt willekeurige selectie van twintig belevenissen uit de meer dan honderdvijftig reizen door bijna negentig landen die ik de afgelopen zevenentwintig jaar als journalist maakte.

1

Pakketbezorger tijdens een burgeroorlog

Kameroen, maart 2021

Het is drie uur 's nachts en aardedonker. Werd ik nou wakker van vuurwerk in de verte of van iets wat op mijn gezicht kriebelde? Als je veel reist, duurt het altijd een paar tellen voordat je beseft waar je bent. Soms komt dat pas als je onderweg naar het toilet tegen een muur botst, en eenmaal gebeurde het in Bangkok dat ik piemelnaakt op de gang van mijn hotel met nog net de deurknop in mijn hand echt wakker werd, letterlijk een seconde voordat ik de kamerdeur in het slot zou laten vallen en dus noodgedwongen in adamskostuum via de lift zes etages lager bij de receptie om een extra pasje had moeten vragen.

Maar nu was ik ruim op tijd: o nee, geen vuurwerk hier. Geveer vuur eerder.

Ik tast naar het lichtknopje naast mijn bed. Mijn vingers glijden langs het vettige snoer naar de schakelaar. Ik knip het licht aan. Niks. Geen elektriciteit dus. Vandaar ook dat het zo heet is: de airco doet het nu natuurlijk ook niet. Mijn telefoon

biedt uitkomst. In het schijnsel van het zaklampje zie ik een dikke kakkerlak op de muur achter mijn hoofd wegschieten. Dat was dus dat gekriebel. Ik sta op en waggel met de telefoon in de hand slaapdrongen naar het toilet. Op de rand van de pot (de bril is afgebroken en staat ernaast tegen de muur) zitten nog twee kakkerlakken.

Het Ayaba Hotel is met stip op één het smerigste hotel waar we ooit hebben gelogeed. We zitten in West-Kameroen, in Bamenda om precies te zijn. Dat is de hoofdstad van de niet-erkende vrijstaat Ambazonië, waar Engelstalige rebellen al jaren strijden voor afsplitsing van het verder Franstalige land. En die strijd is hevig. De afgelopen vier jaar vielen hier drieduizend doden.

In Nederland heeft vrijwel niemand er ooit van gehoord. Wij ook niet. Tot we een oplichter op het spoor kwamen die hier blijkt te wonen en we ons in de regio gingen verdiepen. Op de kaart van het ministerie van Buitenlandse Zaken kleurt dit gebied bloedrood. ‘Ga er niet heen.’ ‘Bent u onverhoopt toch in dit gebied terechtgekomen, ga er dan zo snel mogelijk vandaan.’ Dat soort waarschuwingen.

Er is hier een hoog risico op ontvoeringen van westerlingen door onder andere Boko Haram-strijders die vanuit Nigeria clandestien de grens oversteken. En het reële gevaar bestaat dat je onverhoopt in een vuurgevecht tussen leger en opstandelingen belandt. Bamenda is in staat van beleg. Overal gepantserde legervoertuigen, op elke straathoek zwaarbewapende militairen en een relatief veilige zone die Upstation heet. Ons hotel is het enige ‘normale’ hotel in Upstation. Daarom zitten we ook hier.

Even kort de zaak: in Nederland kregen we contact met een echtpaar dat een kindje wilde adopteren. Het stel was in contact gekomen met een weeshuis in Kameroen. Dat weeshuis had een mooie website en zo was na wat overleg over en weer vanuit dat Afrikaanse land de adoptieprocedure gestart.

Er moesten along the way – dus voordat er geadopteerd kon worden – wel allerlei gebruikelijke onkosten worden vergoed door het echtpaar. Toen dat de 8000 euro begon te overschrijden, kwam de argwaan. Ik ontving een mail en realiseerde me al lezend dat we al eerder zo'n verhaal hadden binnengekregen, van een ander stel dat al veel eerder argwaan had gekregen en nog niks had betaald.

Het bleek om exact hetzelfde weeshuis te gaan. Ons onderzoek wees al gauw uit dat de gelikte website een samenraapsel was van andere websites en dat het hele weeshuis zeer waarschijnlijk niet bestaat. De baas van het nepweeshuis met wie men correspondeerde was dus een oplichter die schaamteloos de kinderwens van echtparen misbruikte.

Onze IT-specialist Danny had de correspondentie met de oplichter uit naam van het gedupeerde stel voortgezet en heel handig een locatieverklapper inclusief toegang tot de selfiecam bij hem naar binnen geloodst. Dit klinkt allemaal heel illegaal van ons, maar dat is niet zo. Ik kan er niet te veel over verklappen, maar onze tool is zo geconstrueerd dat de boef zelf actief toestemming moet geven tot face-ID (selfiecam) en locatieherkenning (gps). We hacken dus helemaal niemand. Maar de geldhonger van de oplichter wint het bijna altijd weer van de voorzichtigheid.

Ook deze boef was erin getrapt. Met één 'maar'. Hij gebruik-

te geen telefoon voor de communicatie, maar een pc. En vraag me nu niet naar allerlei technische details, maar de locatieherkenning van een pc is veel onnauwkeuriger dan die van een telefoon. We hadden bovendien maar één – redelijk donkere – foto van de webcam. Dat van die vage locatie ontdekten we overigens pas in Kameroen. Want daar was hij uitgepeild. In Bamenda. Een kilometer of zes van ons hotel, ruim buiten het veilige Upstation.

Inmiddels hadden we moeten vaststellen dat de boef ergens in een straal van zeker 200 meter rond een flatgebouw woonde. Een paar maal waren we er met en zonder politie heen gereden en hadden we staan posten. De boef in kwestie liet zich niet zien, of we herkenden hem niet tussen de honderden mensen die de hele dag in dat gebied over straat lopen.

Overigens vonden we het wel bijzonder dat de website van het weeshuis vermeldde dat het in Bamenda gevestigd was. De boef had dus over de stad niet gejoekt. Wel over het weeshuis, want dat bestaat niet in deze stad, hadden we meteen al vastgesteld.

Goed, we moesten dus een weeshuis/adoptieoplichter traceren in een oorlogsgebied. Waarschijnlijk was hij de kleinste crimineel van de hele regio. Realistisch gezien was dit een onzinnige exercitie, want waarom zou je naar een zeer gevaarlijk gebied vol rebellen, moordenaars en ontvoerders reizen om daar een relatief kleine kruimeldief in de kraag te vatten?

Maar dát is nou precies ons werk. We laten zien welk verhaal er achter een oplichting zit; iets wat bij mijn weten verder niemand echt doet. Zeker de politie niet. Nederlandse gedupeerden van vooral internetoplichting blijven voor altijd in het

ongewisse wie of wat er achter het verlies van hun geld zit. Hoe enerverender het verhaal, hoe spannender het avontuur, hoe onthullender de achtergronden, hoe liever het ons is.

Het klinkt bijna als iets uit een stripverhaal: *Suske en Wiske en de boef uit Bamenda*. Hij is lastiger te traceren dan we ons vanachter ons bureau in Amsterdam hadden gerealiseerd. Vandaar stappen we in allerijl over op plan B. Een uitermate vernuftig plan, al zeg ik het zelf. Het verhaal van Mohammed en de Berg.

De oplichter wachtte op dit moment nog op 500 euro van het Nederlandse stel voor advocatenkosten. Zo gaat dat met oplichters: als er een zeker bedrag is betaald, komen er geheid nieuwe kosten, net zolang tot het slachtoffer in de smiezen krijgt met een boef te maken te hebben.

Zo ook in dit geval. Hij wilde dus nog 500 euro. Ik had al even gegoogeld en gezien dat er in de stad Bamenda een DHL-kantoor is. Als we de boef daar nou eens heen lokken met het verhaal dat die 500 euro cash met de pakketpost is verstuurd? Dan hoeven we alleen maar voor het DHL-kantoor in de stad te gaan staan en hem op te wachten. Briljant natuurlijk! En bovendien een beproefde methode, die we wel vaker ingezet hebben.

Zo gezegd, zo gedaan. Uiteraard achter geblindeerd glas rijden we die middag via het ene roadblock naar het andere roadblock naar het DHL-kantoor. Ik ben hier alleen met cameraman Joep, die ik al ruim vijftwintig jaar ken en volledig vertrouw. Verder is er naast onze lokale chauffeur Bernard niemand. Wij tweetjes zijn de hele crew. Meer mensen in zo'n gevaarlijk gebied valt veel te veel op. Zolang niemand op straat

ziet dat er twee westerlingen achter in een auto zitten, is er weinig aan de hand.

Het DHL-kantoor blijkt zich aan een hoofdweg op de tweede etage van een gebouwtje met meerdere bedrijfjes te bevinden. Vanaf de weg kun je zodoende niet naar binnen kijken. Een beetje huiverig zijn we wel als Bernard even in zijn eentje naar boven loopt om de situatie in het kantoor te verkennen.

Joep en ik kijken elkaar aan. Is dit slim, dat we hier zo alleen zitten? Bernard laat de motor draaien, omdat de airco anders stopt (het is hier elke dag van het jaar klam en 30 graden) en ik bedenk dat ik in geval van nood vanaf de achterbank achter het stuur kan kruipen om weg te rijden.

Na een minuut of tien is Bernard terug. Hij brengt rapport uit: het kantoor beslaat een kleine ruimte met een balie, een paar stoelen voor wachtende klanten, een koelkast met frisdrank en een kopieermachine die tegen betaling door klanten gebruikt kan worden. Achter de balie staat een medewerker. Verder zijn er geen mensen binnen.

We wagen het erop. Ik geef IT-specialist Danny een seintje dat hij het bericht naar de oplichter kan sturen, met de melding dat het geld inmiddels is gearriveerd in Bamenda in het kantoortje met dit adres. Op Google Maps kunnen we zien dat het twintig minuten rijden is van de omgeving van de woning van de oplichter naar hier.

Maar hij is nog niet onderweg, want binnen een paar minuten reageert de oplichter op de mail. Woedend. De zogenaamde weeshuisdirecteur vraagt of het slachtoffer in Nederland wel bij zinnen is. Het geld is telkens overgemaakt naar een rekeningnummer in Duitsland (zeer waarschijnlijk een kat-

vanger) en waarom nu opeens dit? Bovendien is het oorlogsgebied, betoogt hij. Veel te riskant om zomaar over straat naar het DHL-kantoor te gaan.

Op onze instructies biedt Danny uit naam van het slachtoffer excuses aan, met de belofte de volgende betaling weer via de oude manier te doen. Maar dit laat onverlet dat de oplichter nu thuis duimen zit te draaien in de wetenschap dat er 500 euro in een envelop hier op het DHL-kantoortje voor hem klaarligt. Hij zat toch wel komen opdagen, redeneren wij.

Hier is 500 euro twee maandsalarissen. Met de foto van zijn gezicht op onze telefoons turen Joep, Bernard en ik naar buiten. Binnen twintig minuten kan hij hier zijn. Uit die eerste reactie blijkt dat hij argwanend is. En dan ga je toch weer – al wachtend – zitten piekeren met zijn drieën. Wat nou als hij het DHL-kantoortje vanuit huis belt om de zending te verifiëren? Altijd maar weer die dilemma's! Vreselijk. Plan B1 dan maar.

Bernard gaat weer naar boven om de eigenaar te vragen of hij wil liegen als de oplichter belt. Hij moet maar een goed verhaal verzinnen. We hebben met die beheerder van dit kantoortje natuurlijk geen idee wat voor vlees we in de kuip hebben, zeker in dit oorlogsgebied.

En zo zitten Joep en ik weer alleen achter in de auto met draaiende motor. Bernard blijft lang weg deze keer. Sterker nog; hij is al bijna twintig minuten binnen, en dat is het moment dat onze boef hier kan arriveren om via een trap aan de zijkant van het pand naar de eerste verdieping te lopen, en in het DHL-kantoortje buiten ons zicht zal vragen naar zijn pakketje uit Nederland.

En dan... Precies als de twintig minuten verstreken zijn, zie ik plotseling Bernard naar beneden komen. Hij is niet alleen. Hij is met een andere man, maar niet onze boef. Wat gaat hij doen? Uitgerekend op dit moment? Zonder ons een blik waardig te gunnen, wandelt hij gezellig babbelend met de man voor onze auto langs. Ze verdwijnen in de drukte. Joep en ik hebben het gevoel dat we gek worden. What the fuck!

Ik bel Bernard. Hij neemt niet op. Precies op dit 'uur U' presteert hij het om weg te lopen! Weer bellen. Weer niet opnemen. Intussen kijken we koortsachtig naar de plek waar de trap naar boven is. Er lopen tientallen Afrikanen in en uit. Zullen we hem herkennen? En als we hem zien... wat dan? We kunnen de auto niet uit. Ben je dus met gevaar voor eigen leven een kostbare operatie midden in Afrika aan het uitvoeren, gebeurt er op het moment suprême zoiets waanzinnigs.

Na zeker vijftien belpogingen neemt Bernard op. Woest vraag ik hem wat hem bezielt en of hij meteen wil terugkomen. Vrij nonchalant antwoordt hij dat hij met de beheerder van het kantoor (dat nu dus onbeheerd is) naar een tweede DHL-kantoor aan het lopen is. Er zijn er namelijk twee in de stad, bleek nu. Dit kantoor is om pakketjes af te geven en het andere kantoor om pakketjes op te halen. En daar lopen ze nu heen.

Het wordt zwart voor mijn ogen. Ik haal diep adem en leg Bernard uit dat dit totaal irrelevant is. Wij hebben de oplichter namelijk gemeld dat het adres van dit kantoor de locatie is waar het geld ligt. Dat hij dus naar dit adres zal komen. Dat Bernard en de beheerder nu als de sodemieter moeten terug-

komen. Op zo'n moment vergeet je dat je kwetsbaar achter in een auto in een oorlogsgebied zit. Pure woede en frustratie verdringen alles. Zou onze oplichter al langs zijn geweest?

Bernard en de beheerder lopen weer voor onze auto langs, terug naar het kantoortje op de eerste verdieping. Bernard gaat ook nu mee naar boven. Hij belt ons. 'Ik blijf even hier en overleg met de beheerder.' Ja, ja, laat ons maar lekker hier zitten. Gelukkig zijn we nog niet gespot.

Een soldaat met een kalasjnikov die op 10 meter naast de auto de hele tijd heeft staan posten, wordt vervangen. Dat heeft Bernard ons vanmorgen uitgelegd. Militairen wisselen elk uur van post om te voorkomen dat ze contacten met omwonenden opbouwen en zo misschien chantabel kunnen worden.

Er verstrijken drie kwartier zonder dat er iets gebeurt.

Het gekke is dat je tijdens dit soort observaties eigenlijk niet de hele tijd op je hoede kunt blijven. Ik herinner me nog goed dat we met Peter R. de Vries in een geblindeerde bus op een parkeerterrein in Utrecht stonden te wachten op een in Suriname ontsnapte moordenaar die daar in een kantoor werkte. We wilden hem confronteren en het leek ons het beste om hem daar aan te spreken als hij naar zijn auto zou lopen. Het eerste halfuur zaten we uiterst geconcentreerd en muisstil alles en iedereen in de gaten te houden. Zelfs het busje heel licht laten wiebelen leidde al tot grote ergernis. Maar na twee uur was de aandacht al zodanig verslapt dat Peter zonder veel misbaar van de rest de bus uit stapte om even verderop in de struiken een plas te doen. Dat laatste kunnen Joep en ik hier niet doen. De auto verlaten is een no-go.

Bernard belt weer. Hij klinkt zeer opgewonden. 'Kom nú naar boven. De oplichter heeft een vrouwelijke handlangster gestuurd. Ze is hier.'

Opeens is alles anders. Je moet op zo'n moment heel erg snel een afweging maken en beslissen. De boef is dus blijkbaar zo bang dat hij iemand anders heeft gestuurd. Een zeer slimme zet, natuurlijk. Als we nu naar boven gaan, dan zal de oplichter vernemen dat het een val is en blijft hij buiten schot. Bovendien: nu uit de auto stappen? En 'out in the open' naar boven gaan? Aan de andere kant: ons vliegtuig vertrekt morgenavond vanuit Yaoundé, de hoofdstad. Dat is minstens vijf uur rijden. Vandaag is de laatste dag dat we iets kunnen doen.

In een split second besluit ik. 'Joep, kom mee!' roep ik. Ik start mijn verborgen camera, grist een gewone consumentenfilmcamera (ook wel DV-camera) van de achterbank, leun voorover over de bestuurdersstoel en trek de autosleutel uit het contact. Dan zwaai ik het achterportier open en sta plotseling buiten. Joep volgt.

Verbaasde gezichten alom. Ook de zojuist ververste militair met zijn kalasnikov kijkt verwonderd. Niemand doet iets. Natuurlijk niet; verrassing en verwarring maken niet plotse-ling plaats voor een ontvoering. Zo werkt dat niet. We hollen tussen de verwonderde blikken naar de trap, naar boven, via een hal naar het DHL-kantoor, dat er inderdaad precies zo uitziet als Bernard had omschreven.

Er staat een Afrikaanse vrouw van midden dertig aan de balie. Ze wordt door Bernard en de eigenaar aan de praat gehouden. Ik ga er maar meteen met gestrekt been in. 'Zo mevrouw, wat komt u hier doen?' De dame draait zich om en

kijkt of ze water ziet branden. Opeens twee witte Europeanen die haar boos aanspreken. Dat verwacht je hier niet.

‘Een pakketje ophalen,’ stamelt ze, terwijl ze steun zoekt bij de balie.

‘Ja, ja, dat weten we. Waarvandaan?’ reageer ik.

De beheerder – uiteraard iets minder verbaasd, omdat hij door Bernard blijkbaar goed is ingefluisterd – is haar voor: ‘Ze komt een pakketje uit Nederland ophalen.’

Ik richt me weer tot haar: ‘Zo, zo. Een pakketje uit Nederland. U bent er gloeiend bij. U werkt voor een oplichter die mensen in Nederland beduvelt met nep-adopties. En nu komt u de buit ophalen.’

De vrouw – die toch al in de war was – kijkt me nu aan alsof ze spontaan kortsluiting in haar hoofd krijgt. ‘Nee, ik kom een laptop ophalen van een vriend uit Middelburg,’ stamelt ze. Na deze woorden lijkt ze zich te herpakken en maakt de complete verwarring in haar blik plaats voor boosheid.

Mijn hersenen maken nog geen omslag. ‘Natuurlijk, mevrouw. Wat een stomme smoes. Wat denkt u nou zelf? U bent erbij! Waar is uw opdrachtgever? Die lafbek! U moet het nu zeggen!’ Ik sta klaar om de telefoon uit haar hand te rukken als ze nu zelf opeens iemand lijkt te gaan bellen.

Maar dat doet ze toch niet. Ze heeft zich volledig herwonnen en reageert ziedend. ‘Wie denkt u wel dat u bent? Ik ga een advocaat inschakelen en ik eis een schadevergoeding. Dit toleer ik niet.’

Langzaam daalt de twijfel in bij mij. Ik wend me tot de verbaasde beheerder van het kantoortje. Hij heeft het allemaal tamelijk verbijsterd aangehoord en niets gezegd. Dit heeft hij

natuurlijk nooit eerder meegemaakt. Überhaupt een westerling in zijn etablissement, en dan ook nog eens eentje die on-aangekondigd met een maat komt binnenstormen en de eerste de beste klant begint uit te foeteren. Daarop had Bernard hem allemaal niet voorbereid.

Zijn van verbazing opengesperde mond gaat langzaam dicht als ik hem vraag naar ‘dat zogenaamde pakketje uit Middelburg’. Hij pakt een papier van de desk dat er door de vrouw is neergelegd toen ze binnenkwam. Hij kijkt, en kijkt nog eens goed. Richt zijn blik op de boze klant en begint zich te verontschuldigen. ‘Het spijt me mevrouw. Ik zie dat u inderdaad gelijk hebt. Er is een pakketje voor u uit Nederland gearriveerd. Maar dit is het verkeerde kantoortje. U moet verderop zijn.’

Dit kan natuurlijk niet waar zijn!

Hoeveel mensen in Bamenda zullen precies op dit moment dat wij een oplichter uit de tent aan het lokken zijn met een verzonnen pakketje uit Nederland óók naar het verkeerde DHL-kantoortje gaan om daar een pakketje uit Nederland op te halen? Elke kansberekening is hier volstrekt zinloos. Maar het is toch gewoon de waarheid. De dame heeft inmiddels een kennis gebeld die buiten stond te wachten. Hij komt woedend binnengelopen. Ze overleggen en besluiten dat er een schadevergoeding moet komen. Ze kennen een advocaat in de stad en die zal ervoor zorgen dat we ervan zullen lusten.

Dit is natuurlijk het allerlaatste wat je wilt op dit moment en op deze plek. Weer moeten we razendsnel schakelen. Als hier gedoe van komt, kunnen we de hele operatie vergeten. Bovendien weten nu twee boze Bamendezen dat wij hier zijn. Wie weet hebben ze relaties met de rebellen!

Ik haal diep adem, zet de noodknop in mijn hoofd om en start een gênant, maar zeer terecht charmeoffensief. Dat ik ook maar een mens ben, dat ik me schromelijk heb vergist, dat dit nooit had mogen gebeuren, enzovoort. En duizendmaal excuses, dat ook. Langzaam ontdooien de twee. Ze druipen nog wat na-mopperend af. Geen advocaat! Pfff.

Maar wat zullen ze thuis vertellen? Onze aanwezigheid kan nu als een lopend vuurtje door de stad gaan, met alle gevolgen van dien. Dus daar staan we dan, met zijn vieren in het kantoor van DHL op de eerste verdieping. We zijn ontmaskerd, de boef is er niet en morgenochtend om tien uur moeten we deze stad verlaten.

Het volgende bedrijf van dit surrealistische toneelstuk is mogelijk nog vreemder en onverwachter dan het vorige.

De eigenaar toont zich nu een extreem pragmaticus. In plaats van ons woedend zijn tent uit te bonjouren en de auto-riteiten in te schakelen, besluit hij handig gebruik te maken van onze aanwezigheid. 'Ik moet mijn auto nog laten repareren. Dat kan ik nu mooi even gaan doen. Passen jullie even op de zaak? Pak maar wat uit de koelkast. Hier.' Hij geeft me de sleutels van zijn kantoor en beent de deur uit. Weg is-ie. We kijken elkaar vol ongeloof aan.

Onze chauffeur Bernard lijkt nauwelijks van zijn stuk. Hij gaat vrij stoicijns achter de balie zitten, alsof hij de beheerder zelf is. Joep en ik nemen plaats op de klapstoeltjes in het kantoor. We barsten in lachen uit. What the fuck!

De boef kan natuurlijk nu gewoon binnenkomen, en dit tamelijk verdachte tafereel zien. Naar de auto gaan en daar weer gaan wachten en posten is echter ook niet echt zinvol. Ten eer-

ste weten veel mensen buiten waarschijnlijk dat we er zijn, en zien ons dan in een auto plaatsnemen die niet vertrekt. Bovendien willen we de beheerder aan onze kant houden. Hij kon nog weleens van pas komen. We kunnen hem bijvoorbeeld vragen om de boef te bellen met de mededeling dat zijn pakketje klaarligt.

Intussen melden zich de eerste verbaasde klanten van het kantoortje. Joep en ik maken er maar het beste van. Sterker nog: we worden na een poosje zo melig dat we elke klant als koning behandelen. We stellen ons voor als de nieuwe uitbaters en verwelkomen iedereen voor deze speciale gelegenheid met een koel drankje uit de koelkast. De af te leveren pakketjes nemen we uiteraard ook keurig in ontvangst. En als ze een kopietje willen, is dat ook geen enkel probleem voor de nieuwe entrepreneurs Joep en Kees.

Onze joligheid duurt niet oneindig, want dit is natuurlijk uitermate onhandig tijdens een undercoveroperatie in gevaarlijk gebied. En waar blijft die eigenaar?

Het zal uiteindelijk VIJF uren duren eer hij terugkeert. Zonder blikken of blozen. Om de zaak te sluiten, komt hij aan het einde van de middag aan sjokken. Het is inmiddels al sluitingstijd geweest. Onze hele middag naar de filistijnen. Wat kunnen we doen? Morgen gaat het kantoor om acht uur weer open.

Maar we hebben zojuist natuurlijk wel vijf lange uren met verve zijn toko beheerd, dus een kleine tegenprestatie durf ik nu wel te vragen. En hij stemt vrij emotioneel in. Rare man, maar wel onze laatste redding.

Hij belt de boef, stelt zich voor als de eigenaar van het DHL-

kantoortje en zegt dat er een pakketje met zijn naam en telefoonnummer erop geschreven voor hem klaarligt. Als het morgen voor halftien in de ochtend niet wordt opgehaald zal hij het ongeopend weggoaien.

De oplichter kan nu niets anders dan het pakketje ophalen. Want 500 euro laten weggoaien is natuurlijk geen optie voor hem. De volgende ochtend zitten we weer braaf in de auto met draaiende motor en airco en wacht Bernard boven, samen met de beheerder – die er inmiddels de lol van inziet.

Het is stipt halftien als Bernard opgetogen belt. ‘Hij is er!’ Zonder een spoortje van angst wegens het feit dat we in oorlogsgebied zitten, stappen Joep en ik uit de auto en hollen naar boven. Daar staat hij te babbelen met de eigenaar: de man van de foto. De man die zich voordoeft als beheerder van een weeshuis. De oplichter op wie we jagen. Bernard belt de politie en ik confronteer hem.

Hij is een atypische oplichter, best een aandoenlijk kereltje. Hij ontkent in eerste instantie, maar al snel geeft hij toe. Op dat moment komen er twee politiemannen geflankeerd door twee militairen met kalasjnikovs de zaak in lopen. De boef moet zijn zakken legen en zijn telefoon afgeven. Hij is in het bezit van een stuk of tien valse identiteiten. Hij wordt gearresteerd en afgevoerd. Het verhaal van de adoptieoplichter is rond. Uitzending gered.

Later, als we al zeker een week in Nederland zijn, wacht ons nog een verrassing. De politie heeft een brief aan Bernard geschreven. Of de oplichter mag worden vrijgelaten en of wij als benadeelde partij daar ons akkoord voor willen geven.

Je moet weten: ik reis nooit officieel als journalist met een

werkvisum naar zo'n land. Ik meld gewoon als dat nodig is bij de politie dat een familielid van mij is opgelicht en dat ik met technisch vernuft heb uitgevist wie de dader is.

Het blijkt dat het zoontje van deze boef kanker heeft en dat hij zich buiten medeweten van zijn vrouw op het oplichterspad had begeven. Uit nood, om de chemotherapie te kunnen bekostigen.

Je zult begrijpen: de man is op vrije voeten.

Eerder verschenen van Kees van der Spek:

Achter de schermen bij: Peter R. de Vries, misdaadverslaggever

Achter de schermen bij: Oplichters in het buitenland

Eerste druk mei 2023
Negende druk juni 2024

Copyright © 2023 Kees van der Spek
Copyright © 2023 voor deze uitgave Uitgeverij De Fontein, Utrecht
Omslagontwerp Studio Jan de Boer, Utrecht
Omslagfoto © Joep Venmans
Opmaak binnenwerk Mat-Zet, Huizen
ISBN 978 90 261 6650 1
ISBN e-book 978 90 261 6651 8
ISBN luisterboek 978 90 261 6652 5
NUR 339

www.uitgeverijdefontein.nl

Uitgeverij De Fontein vindt het belangrijk om op milieuvriendelijke en verantwoorde wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van het papieren boek van deze titel is daarom gebruikgemaakt van papier waarvan het zeker is dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch, door geluidsopname- of weergaveapparatuur, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.